

Računovodstvena pismenost mikro i malih poduzetnika

Hanzijer, Ivana

Graduate thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:659412>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**RAČUNOVODSTVENA PISMENOST MIKRO I MALIH
PODUZETNIKA**

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Rogošić Andrijana

Student:

Ivana Hanzijer

Split, kolovoz 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Ivana Hanzijer,

(ime i prezime)

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, 30. kolovoza 2024. godine

Vlastoručni potpis :

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Definicija problema	4
1.2. Ciljevi rada	4
1.3. Metode rada	4
1.4. Struktura rada	5
2. RAČUNOVODSTVO MIKRO I MALIH PODUZETNIKA.....	6
2.1. Poduzetništvo	6
2.2. Podjela poduzetnika	6
2.3. Specifičnosti mikro i malih poduzeća	7
2.4. Značaj razvoja mikro i malih poduzeća za nacionalno gospodarstvo.....	8
3. RAČUNOVODSTVENA I FINACIJSKA PISMENOST	10
3.1. Pojam i obilježja računovodstva	10
3.2. Računovodstvena pismenost.....	9
3.3. Finacijska pismenost.....	9
3.4. Važnost računovodstvene i finacijske pismenosti	12
3.5. Načini stjecanja računovodstvenog znanja	12
4. FINACIJSKI IZVJEŠTAJI KAO KLJUČ POSLOVNOG ODLUČIVANJA	14
4.1. Informacijska uloga računovodstva.....	14
4.2. Temeljni finacijski izvještaji	15
4.2.1. Bilanca	16
4.2.2. Račun dobiti i gubitka	20
4.2.3. Bilješke	20
4.3. Važnost finacijskih izvještaja za poduzeće	20
5. REZULTATI PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA NA TEMU RAČUNOVODSTVENE PISMENOSTI MIKRO I MALIH PODUZETNIKA.....	22
5.1. Metodološki aspekt istraživanja.....	22
5.2. Interpretacija rezultata istraživanja	24
6. ZAKLJUČAK	40
LITERATURA.....	42
SAŽETAK	45
SUMMARY	46
POPIS SLIKA.....	47
POPIS TABLICA	47
POPIS GRAFOVA	47
PRILOG: ANKETNI UPITNIK	48

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Računovodstveni sustav svakog poduzeća predstavlja temelj za donošenje poslovnih odluka neovisno o tome radili se o mikro, malom, srednjem ili velikom poduzeću. Kako bi se donosile realne i kvalitetne poslovne odluke potrebno je s razumijevanjem pratiti sve računovodstvene informacije koje su nam u tom trenutku dostupne. Specifičnost mikro i malih poduzeća leži u činjenici da navedenima većinom upravljaju vlasnici koji često ne posjeduju dovoljno znanja o financijskim i računovodstvenim informacijama. Samim time dolazimo do pitanja donose li se za poduzeće najbolje poslovne odluke koje vode ka ostvarenju zadanih ciljeva i održavanju uspješnosti poslovanja mikro i malog poduzeća. Iz svega ranije navedenog proizlazi i tema ovog završnog rada, u kojem će se analizirati utjecaj računovodstvene pismenosti menadžera mikro i malih poduzeća na donošenje poslovnih odluka.

1.2. Ciljevi rada

Nakon definiranog predmeta istraživanja potrebno je odrediti i ciljeve samog istraživanja. Jasno definirani ciljevi istraživanja pomažu nam riješiti osnovni problem koji smo postavili kao temu rada.

Ciljevi se dijele na teorijske i empirijske.

Teorijski cilj jest spoznati načine vođenja mikro i malih poduzeća sukladno njihovoj računovodstvenoj pismenosti. Definirat će se računovodstvo mikro i malih poduzetnika, te će se analizirati važnost razumijevanja financijskih i računovodstvenih informacija.

Empirijski cilj predstavlja analizu rezultata dobivenih provedenim istraživanjem među mikro i malim poduzetnicima na području Republike Hrvatske. Na temelju anketnog upitnika obrazložiti će se navedene tvrdnje, te će se iste potkrijepiti dokazima.

1.3. Metode rada

Kod izrade rada te provođenja samog istraživanja koristili su se primarni i sekundarni izvori podataka u koje se ubrajaju domaće i strane publikacije uže ili šire vezane uz samu temu rada. Osnovni izvor podataka u ovom radu bilo je istraživanje provedeno putem anketnog upitnika.

Sukladno ranije definiranom problemu, kao i postavljenim teorijskim i empirijskim ciljevima, za izradu ovog rada korištene su neke od sljedećih metoda istraživanja:

- Metoda analize- postupak istraživanja koji se temelji na raščlanjivanju složenih pojmova i zaključaka na njihove jednostavnije elemente.
- Metoda anketiranja- postupak prikupljanja podataka vezanih uz predmet istraživanja na temelju anketnog upitnika.
- Metoda deskripcije- postupak jednostavnog opisivanja procesa i pojava u okolini.
- Metoda komparacije- postupak uspoređivanja istih ili sličnih činjenica, predmeta ili pojava te utvrđivanje sličnosti i razlika među njima.

1.4. Struktura rada

Ovaj završni rad sastoji se od šest poglavlja. Prvo, uvodno, poglavlje namijenjeno je za postavljanje problema i predmeta istraživanja kao i za definiranje glavnih ciljeva rada. Također, unutar ovog poglavlja odredit će se i metode koje će se koristiti pri provođenju istraživanja i prihvaćanju odnosno odbacivanju teza.

U drugom poglavlju fokus će biti na definiranju poduzetništva. Objasniti će se značaj postojanja i poslovanja mikro i malih poduzetnika na rast nacionalnog gospodarstva, te će se odrediti točna podjela poduzetnika prema njihovoj veličini.

Računovodstvena i financijska pismenost naziv su trećeg poglavlja ovog rada. U ovom poglavlju obradit će se pojmovi računovodstvo, financija, računovodstvena i financijska pismenost. Objasniti će se važnost razumijevanja financijskih informacija te će se spomenuti načini stjecanja računovodstvenog znanja.

U četvrtom poglavlju spomenut će se financijski izvještaji za mikro i male poduzetnike, objasniti će se njihova podjela te sadržaj. Istaknut će se značaj izrade i analize financijskih izvještaja u poslovanju poduzeća.

Peto poglavlje odnosit će se na empirijsko istraživanje i analizu upitnika provedenog među menadžerima mikro i malih poduzeća na području Republike Hrvatske.

Završno tj. šesto poglavlje temeljit će se na donošenju zaključka empirijskog istraživanja.

Kako bi zaokružili cjelinu, kraj rada će biti namijenjen popisu literature, tablica i slika, te sažetku na hrvatskom i engleskom jeziku.

2. RAČUNOVODSTVO MIKRO I MALIH PODUZETNIKA

2.1. Poduzetništvo

U literaturi se može pronaći mnogo definicija poduzetništva te ne postoji jedna univerzalna definicija. Poduzetništvo se može označiti kao proces ulaganja resursa u određenu poslovnu aktivnost radi ostvarivanja određenih ekonomskih učinaka. Prema suvremenoj teoriji, poduzetništvo se smatra novim činiteljem reprodukcije čiji je glavni cilj ostvarivanje profita. Jednostavnije rečeno poduzetništvo je proces stvaranja, pokretanja i upravljanja novim poslovnim pothvatima ili inicijativama s ciljem ostvarivanja profita ili postizanja društvenih ciljeva. Pokretač je ekonomske aktivnosti jer doprinosi stvaranju novih radnih mjesta, potiče inovacije i tehnološki napredak te potiče konkurenciju na tržištu. Osim toga, poduzetništvo može imati pozitivan utjecaj na zajednice pružajući nove proizvode i usluge koji zadovoljavaju potrebe potrošača i društvene potrebe.

2.2. Podjela poduzetnika

Poduzetnici su pojedinci koji prepoznaju poslovne prilike, preuzimaju rizik i mobiliziraju resurse kako bi ostvarili svoje ideje i vizije. Prema Škrtić i Mikić (2011: 119) poduzetnik je često definiran kao "osoba nadarena poslovnim duhom i rukovodnim sposobnostima, bogata znanjem o poslovima i ljudima, odlučna i spremna preuzeti rizik upravljanja poduzećem na temelju inovacija i stalnog razvoja". Ključne značajke dobrog poduzetnika uključuju inovativnost, kreativnost, poduzimljivost, upravljanje rizicima i sposobnost prilagodbe promjenama. Poduzetnicima se ne smatraju samo pojedinci koji osnivaju vlastita poduzeća, već i oni koji su sposobni razvijati nove proizvode ili usluge, poboljšavati postojeće procese, teći novim tržištima ili stvarati nove industrije.

Prema Zakonu o računovodstvu (NN 85/24, čl.5) poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike, a podjela ovisi o financijskim karakteristikama poduzeća. Kako je navedeno u Zakonu, pokazatelji na temelju kojih se razvrstavaju poduzetnici su iznos ukupne aktive, iznos prihoda i prosječan broj radnika u poslovnog godini. U tablici ispod vidljiva je podjela poduzetnika prema ranije navedenim kriterijima.

Tablica 1 Podjela poduzetnika prema njihovoj veličini

VELIČINA PODUZEĆA	UKUPNA AKTIVA (U EUR)	UKUPNI PRIHODI (U EUR)	PROSJEČAN BROJ RADNIKA U POSLOVNOG GODINI
MIKRO	450.000,00	900.000,00	10
MALI	5.000.000,00	10.000.000,00	50
SREDNJI	25.000.000,00	50.000.000,00	250
VELIKI	Ukoliko se prelaze granični pokazatelji u najmanje dva od tri ranije navedena uvjeta.		

Izvor: prikaz autora

2.3. Specifičnosti mikro i malih poduzeća

Mikro i mala poduzeća kategorije su kojima se razvrstavaju manji poslovni subjekti prema njihovoj veličini i financijskim karakteristikama. Ona imaju značajan udio u ukupnom nacionalnom gospodarstvu svake države. Prema provedenim istraživanjima te Godišnjem izvješću o malim i srednjim poduzećima u Europskoj uniji 2020/2021, utvrđeno je da je na području Europske unije poslovalo oko 21 milijun poduzeća koja spadaju u kategoriju mikro, malih i srednjih poduzetnika, te su ista činila ukupno 99,8% svih poduzeća koja posluju na promatranom području.

Kod pokretanja mikro, malog ili srednjeg poduzeća, od pojedinca se ne očekuje ulaganje velikih financijskih sredstava, pa su time i znatno manji rizici. Malo i srednje poduzetništvo može biti organizirano kroz različite oblike pravnog organiziranja poslovnih subjekata. Među najčešćim oblicima pravnog organiziranja su:

1. Obrt: oblik je pravnog organiziranja koji omogućuje pojedincu (obrtniku) samostalno obavljanje gospodarske djelatnosti. Obrtnik ima odgovornost za poslovanje obrta svojom cjelokupnom imovinom. Ova opcija obično se koristi za male obrte, zanatske radionice i slične djelatnosti.
2. Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.): oblik je organiziranja poduzetnika u kojem osnivači ulažu temeljni kapital u društvo i odgovorni su za obveze društva samo do visine svog uloga u temeljnom kapitalu. To znači da su njihove privatne imovine odvojene od imovine društva. Ovo je popularan izbor za mnoge male i srednje poduzetnike zbog ograničene odgovornosti.
3. Dioničko društvo (d.d.): oblik je pravnog organiziranja gdje se temeljni kapital društva dijeli na dionice koje mogu biti u vlasništvu različitih dioničara. Dioničari su odgovorni samo do iznosa

uloženog u dionice koje posjeduju, što znači da im je osobna odgovornost ograničena. Ovo je često odabir za veće organizacije ili one koje planiraju javno emitiranje dionica.

Navedeni oblici pravnog organiziranja nude različite prednosti i nedostatke, stoga poduzetnici trebaju pažljivo razmotriti svoje poslovne potrebe, ciljeve i razinu odgovornosti prije nego što odaberu odgovarajući oblik pravne organizacije za svoje poduzeće. Također, trebali bi se posavjetovati s pravicima i poreznim stručnjacima kako bi donijeli informirane odluke o najboljoj opciji za njihovu poslovnu djelatnost.

Prema Horvat i Tintor (2006.) mnoge su prednosti malih i srednjih poduzeća u koja se ubrajaju i:

- Bolja kontrola i nadzor nad procesima- proizlazi iz činjenice da su menadžeri uključeni u cijeli poslovni i/ili proizvodni proces.
- Jednostavnija prilagodba promjenama- očituje se kroz manje krutu organizacijsku strukturu i izbjegavanje pretjeranog specijaliziranja pojedinog radnika za točno određeno radno mjesto.
- Veća informiranost zaposlenih
- Kraće linije komuniciranja- poruka putuje direktno od radnika prema menadžeru u vrlo kratkom vremenu te se mogući problemi mogu otkloniti puno brže nego kod velikih organizacijskih struktura.

Kada pričamo o malim i srednjim poduzećima važno je naglasiti da ista posjeduju i određene slabosti tj. nedostatke koje je potrebno spoznati u samom početku te kroz poslovni plan raditi na ublažavanju njihovih efekata. Kao osnovne nedostatke možemo navesti sljedeće: nedovoljno poznavanje računovodstvenih i pravnih sustava, nepotpuna informatička znanja, nemogućnost zapošljavanja kvalitetnog menadžmenta, problemi s neadekvatnim financiranjem, loše procjenjivanje situacije, te loše poslovno odlučivanje.

2.4. Značaj razvoja mikro i malih poduzeća za nacionalno gospodarstvo

Mala i srednja poduzeća smatraju se pokretačima ekonomije, te čine značajan udio u gospodarstvu svake zemlje, pa tako i Hrvatske. To je jasno vidljivo iz podataka Državnog zavoda za statistiku (DZS) gdje je navedeno kako od ukupnog broja aktivnih poduzeća u Hrvatskoj u 2020. godini, uvjerljivo najveći dio (99,8%) pripada skupini malih i srednjih poduzeća, koja zapošljava više od dvije trećine osoba (69,5%) i generira više od polovice dodane vrijednosti (60,2%) nefinancijskog poslovnoga gospodarstva.

Hrvatsko gospodarstvo karakterizira pretežno privatno vlasništvo nad poduzećima, što znači da većina poduzeća i poduzetničkih inicijativa pripada privatnim vlasnicima, te se značajno oslanja na četiri ključne djelatnosti: trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala, pružanje usluga stručne, administrativne i tehničke pomoći, građevinarstvo. U gotovo svim navedenim djelatnostima prednjače mikro poduzeća koja čine preko 70% udjela.

U većini zemalja, uključujući Republiku Hrvatsku, mala poduzeća igraju ključnu ulogu u stvaranju najvećeg broja novih radnih mjesta. Ova činjenica ima iznimno važan doprinos rastu i razvoju društva u cjelini. Mala i nova poduzeća potiču inovacije, ispunjavaju tržišne potrebe te povećavaju konkurentske pritiske, što u konačnici promovira ekonomsku efikasnost. Ovaj trend podržava dinamičnost gospodarstva te doprinosi stvaranju održivog poslovnog okruženja.

Prema svim dostupnim podacima o načinu financiranja malih i srednjih poduzeća u RH možemo zaključiti kako većina odabire tradicionalne izvore kao što su bankovni kredit i leasing.

3. RAČUNOVODSTVENA I FINANCIJSKA PISMENOST

3.1. Pojam i obilježja računovodstva

Kada govorimo o računovodstvu u literaturi postoje različite definicije ovog pojma, a jedna od najučestalijih opisuje računovodstvo kao "skup teorija, koncepata i tehnika s pomoću kojih se financijski podaci obrađuju u informacije u svrhu izvještavanja, planiranja, nadzora i donošenja odluka"(Crnković, Martinović, Mijoč, 2008.) Računovodstvo se često naziva i poslovnim jezikom poduzeća jer omogućuje opisivanje, mjerenje i interpretaciju različitih aktivnosti unutar poduzeća. Mnogi misle kako su računovodstvo i knjigovodstvo sinonimi, no činjenica je kako je računovodstvo mnogo širi pojam od knjigovodstva, koje je samo jedan od elemenata računovodstva uz računovodstveno planiranje, kontroliranje, analizu i informiranje.

U poslovanju poduzeća najčešće se koristi sustav dvojnog ili dvostavnog knjigovodstva. Taj sustav omogućuje knjiženje svake financijske transakcije na najmanje dva konta kako bi se osigurala računovodstvena ravnoteža između imovine, kapitala i obveza. Cilj računovodstva je prikupljanje i obrada financijskih podataka kako bi se došlo do različitih informacija koje se zatim unose u financijske izvještaje te prikazuju poslovnu sliku poduzeća. Upravo na temelju tih izvještaja, menadžeri i vlasnici poduzeća mogu procijeniti financijsku situaciju, uspješnost poslovanja i identificirati područja koja zahtijevaju poboljšanje.

U Republici Hrvatskoj, računovodstvo je uređeno Zakonom o računovodstvu (ZOR). Spomenutim zakonom (ZOR, NN, 85/24, čl.1) uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaj o plaćanjima javnom sektoru, revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora. Osim Zakona o računovodstvu, regulatornim okvirom u ovom kontekstu se smatraju i:

- Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI)
- Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI)
- Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvješća

Korištenjem ovih standarda i pravila, poduzetnici u Republici Hrvatskoj osiguravaju da njihovi financijski izvještaji budu pouzdani, transparentni i usporedivi, što je od ključne važnosti za donošenje informiranih poslovnih odluka i za povjerenje dionika o poslovanju poduzeća.

3.2. Računovodstvena pismenost

Suprotno od pojma financijske pismenosti koji se sve više spominje u domaćoj i stranoj literaturi, pojam računovodstvene pismenosti nije toliko često korišten. Ova činjenica ne umanjuje važnost samog pojma računovodstvene pismenosti kao ni posjedovanja osnovnog računovodstvenog znanja. Elson i suradnici (2012.) definiraju računovodstvenu pismenost kao sposobnost razumijevanja i korištenja jezika računovodstva za rješavanje problema. Računovodstvena pismenost označava sposobnost pojedinca da s razumijevanjem interpretira financijske informacije koje se odnose na poslovanje poduzeća ili pojedinaca. To uključuje osnovno znanje o računovodstvenim izvještajima, financijskim tablicama, bilanci, izvještaju o dobiti i gubitku te drugim relevantnim financijskim podacima.

Nadalje, ovaj oblik pismenosti omogućava pojedincima da analiziraju financijske podatke kako bi donosili kvalitetne odluke. Računovodstvena pismenost omogućuje prepoznavanje ključnih pokazatelja poslovanja, identificiranje trendova i procjenu financijske stabilnosti poduzeća.

Poznavanje osnovnih računovodstvenih pojmova i tehnika od velikog je značaja ne samo za stručnjake u financijskom i računovodstvenom sektoru, već i za menadžere, poduzetnike i pojedince koji žele imati bolji uvid u svoje financije. Također omogućuje transparentnost i odgovorno upravljanje novcem te pridonosi boljem razumijevanju ekonomske situacije i performansi poduzeća i tržišta.

3.3. Financijska pismenost

Financijska pismenost pojam je koji se sve više spominje u suvremenom svijetu. Značajan porast interesa za financijsku pismenost direktno je povezan s globalnom krizom iz 2008. godine. Stručnjaci su tada zaključili kako je nedovoljno financijsko znanje pojedinaca utjecalo na donošenje loših poslovnih i financijskih odluka. Chlouba i suradnici (2011., 370.) mišljenja su kako je jedan od uzroka spomenute krize bio upravo slabo financijsko znanje pojedinaca. Stoga je razumljivo kako je analizirajući negativne čimbenike ekonomske krize utvrđena potreba za unaprjeđenjem financijske pismenosti pojedinaca.

Iz dostupne literature ne može se pronaći samo jedna općeprihvaćena definicija financijske pismenosti već svaki autor ima svoju izvedenicu. . Chen i Volpe (2002.) imaju jednostavnu definiciju prema kojoj je financijska pismenost vještina upravljanja osobnim financijama. Prema Cvrilje (2014.) financijska pismenost jest vještina pojedinca da shvati i koristi financijske koncepte. Dok su ranije navedene definicije dobro opisale financijsku pismenost, u praksi se najčešće koristi definicija koju je 2005. godine ponudila, kasnije i doradila Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Iz toga slijedi kako je financijska pismenost " kombinacija svijesti, znanja, vještina, stava i ponašanja potrebnih za donošenje dobrih financijskih odluka i konačno postizanje individualne financijske dobrobiti."(OECD, 2015.) Dakle, financijska pismenost predstavlja osnovno znanje o novcu, upravljanju osobnim financijama i ekonomiji koje svaki pojedinac treba posjedovati kako bi donosio informirane odluke o vlastitim financijama.

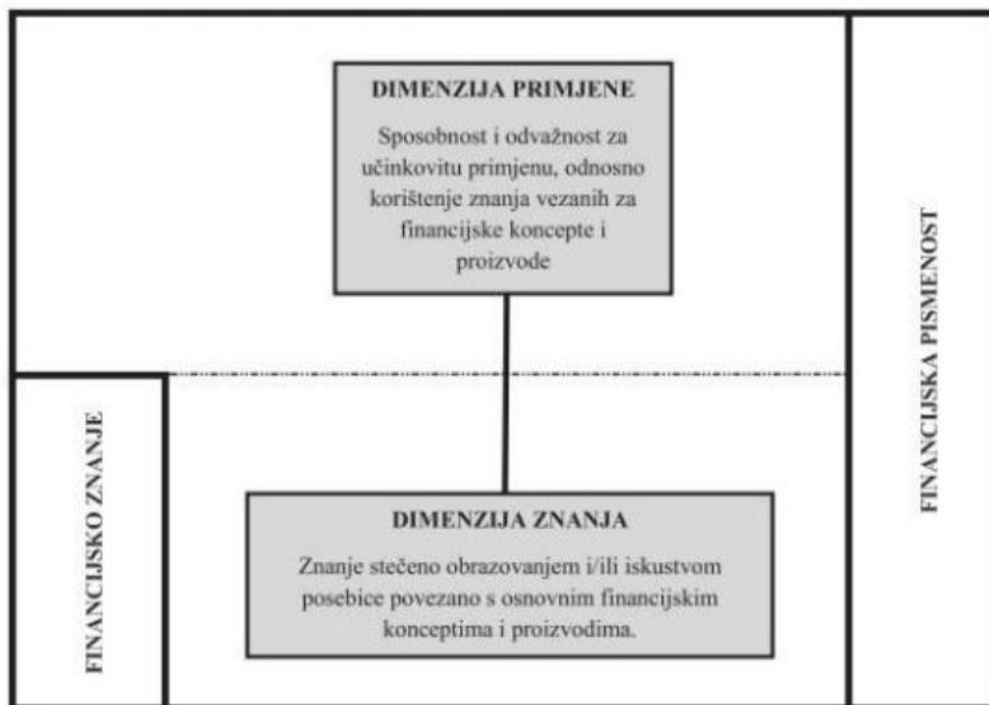
OECD ističe kako financijska pismenost uključuje više elemenata, a to su financijsko znanje, financijsko ponašanje i odnos prema trošenju novca. Kombinacijom navedenih elemenata dolazimo do financijski pismenog pojedinca. Najznačajniji element ove formule je financijsko ponašanje s čak 43%, zatim slijedi financijsko znanje s 33% i na kraju odnos prema trošenju novca koji čini 24% važnosti stjecanja financijske pismenosti.

Slika 1: Struktura financijske pismenosti

Izvor: HANFA (2015.)

Razlika između financijske pismenosti i financijskog znanja najbolje je prikazana u slici ispod gdje se objašnjava kako postoje dvije dimenzije koncepta financijske pismenosti: dimenzija znanja i dimenzija primjene. Dimenzija znanja odnosi se na obrazovanje i iskustvo koje je pojedinac stekao o osnovnim financijskim informacijama i konceptima. Posjedovanje samo znanja/iskustva nije dovoljno ako pojedinac nema odvažnost i samouvjerenost za primjenu ranije stečenih znanja. Upravo iz toga proizlazi druga dimenzija, a to je dimenzija primjene.

Slika 2: Dvodimenzionalni koncept financijske pismenosti

Izvor: Golemac i Lončar (2015): Važnost ekonomskog obrazovanja za unaprjeđenje financijskog znanja, Zbornik Ekonomskog Fakulteta u Zagrebu, str. 150.

Potreba za financijskom pismenošću nikada nije bila veća, a sve zbog brzog razvoja financijskog tržišta i demografskih promjena. Globalizacija i tehnološke inovacije otvorile su pristup širokom spektru financijskih proizvoda, prisiljavajući pojedince da se suoče s financijskim izazovima te da na dnevnoj razini donose znatno veći broj odluka povezanih s učinkovitim upravljanjem novcem radi poboljšanja svoje financijske dobrobiti. Iz različitih čimbenika koji ističu nužnost financijskog obrazovanja, OECD posebno ističe kompleksnost financijskih proizvoda i rastući broj novih proizvoda. Također, demografske promjene, uključujući starenje stanovništva, postaju sve značajniji faktor. Sve te promjene nameću potrebu za razumijevanjem složenosti financijskih sustava kako bi pojedinci mogli donositi informirane odluke o svojim financijama.

Prema istraživanju koje je provedeno u 2019. godini na području Republike Hrvatske, financijska pismenost pojedinaca se povećala u odnosu na 2015. te je veća od ostalih zemalja jugoistočne Europe. Također, u odnosu na 2015. poraslo je financijsko znanje pojedinaca sa 60% na 65% kao i financijsko ponašanje koje je poraslo za 4% te sada iznosi 55%. Jedini negativni pomak u odnosu na 2015. godinu bio je u odnosu prema novcu koji je pao sa 60% na 56%. Zaključak provedenog istraživanja govori kako je financijska pismenost građana u RH poboljšala.

3.4. Važnost računovodstvene i financijske pismenosti

U suvremenom svijetu gdje su financije postale sveprisutne, posjedovanje razvijene računovodstvene i financijske pismenosti postaje ključni čimbenik za uspješno upravljanje kako osobnim tako i poslovnim i društvenim financijama. Svjetska banka (2010.) mišljenja je kako su 3 osnovna čimbenika koja utječu na važnost financijske pismenosti društva i to:

1. U svrhu osiguranja dugoročne stabilnosti financijskog sustava,
2. U svrhu osiguranja adekvatnog financijskog tržišta koja služe širokom broju populacije,
3. U svrhu pristupa financijskim uslugama stanovništvu s niskim primanjima i prihodima.

Možemo reći kako potreba za računovodstvenom i financijskom pismenosti proizlazi iz složenosti ekonomske klime koja zahtjeva barem osnovno razumijevanje financijskih koncepta u cilju donošenja kvalitetnih poslovnih odluka. Veća razina financijske pismenosti omogućuje pojedincima bolje upravljanje osobnim financijama, prepoznavanje rizika i prijevara, te bolje planiranje za budućnost. U kontekstu upravljanja poduzećem, navedene vještine su neophodne kada je riječ o analizi financijskih izvještaja, poslovnom planiranju i poslovnom odlučivanju. Također, razumijevanje ekonomskih kretanja doprinosi aktivnom sudjelovanju pojedinaca u društvenim i političkim procesima neke zemlje. Kroz računovodstvenu i financijsku pismenost, pojedinci, poslovni subjekti i društva postaju bolje pripremljeni za suočavanje s financijskim izazovima i ostvarivanje dugoročnih ciljeva. Upravo iz tog razloga je važno da se što više radi na promicanju važnosti stjecanja adekvatnog znanja u sferi računovodstva i financija.

3.5. Načini stjecanja računovodstvenog znanja

Mnoga istraživanja provedena su na temu računovodstvene i financijske pismenosti, a rezultati tih istraživanja su razočaravajući. Činjenica je kako starija populacija, ali i sve više mladih nema adekvatna financijska i računovodstvena znanja. Jedan od problema je nedovoljno educiranje još u školama.

Načini s pomoću kojih pojedinci ili poduzetnici mogu steći zadovoljavajuću financijsku i računovodstvenu pismenost mogu se podijeliti u nekoliko kategorije, a to su:

1. Formalno obrazovanje
2. Edukacije i seminari
3. Poslovno iskustvo
4. Savjetovanje sa stručnjacima

Formalno obrazovanje na svim razinama može pružiti osnovno razumijevanje financijskih i računovodstvenih koncepta i metodologija. Mnoge visokoobrazovne ustanove u svojoj ponudi imaju specijalizirane programe iz područja financija i računovodstva. Dok se u srednjim školama sve više uključuju predmeti poput poduzetništva i ekonomije.

Posljednjih godina u Republici Hrvatskoj možemo vidjeti porast edukacija usmjerenih ka stjecanju financijske pismenosti. Tako je Hrvatska narodna banka organizirala niz radionica čiji je glavni cilj podučavanje mladih o različitim temama iz svijeta financija. Osim HNB-a, mnoge neprofitne organizacije su se počele baviti pitanjem financijske pismenosti. Pa tako iste pružaju usluge financijskog savjetovanja usmjerenog prema pojedincima i poduzetnicima.

Konkretan rad u financijskom sektoru ili uključivanje u financijske aspekte poslovanja može pružiti praktično razumijevanje kako financijskih, tako i računovodstvenih principa, te pojedince koji nemaju formalno obrazovanje iz ovog područja učiniti financijski pismenima.

Kombinacija ranije spomenutih načina omogućuje pojedincima i poduzetnicima da postepeno razvijaju vlastitu financijsku i računovodstvenu pismenost te da stečena znanja prilagode vlastitim potrebama i razinama interesa. Važno je istaknuti kako je jednom stečeno znanje potrebno nadograđivati budući da se u današnjem svijetu promjene događaju jako brzo i ono što je jednom bilo inovativno danas možda neće nikome koristiti.

4. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO KLJUČ POSLOVNOG ODLUČIVANJA

4.1. Informacijska uloga računovodstva

Računovodstvene informacije imaju ključnu ulogu u poslovanju organizacija. One omogućuju donošenje informiranih odluka i pružaju uvid u financijsko zdravlje i uspješnost poduzeća. Ove informacije pomažu upravi u praćenju performansi, planiranju budućih aktivnosti i identificiranju potencijalnih problema. Također su od suštinskog značaja za vanjske dionike poput investitora, vjerovnika i regulatornih tijela, jer im omogućuju procjenu rizika, transparentnost poslovanja i ocjenu povrata ulaganja. U konačnici, računovodstvene informacije igraju ključnu ulogu u održavanju povjerenja, ostvarivanju financijske stabilnosti i usmjeravanju organizacija prema uspjehu.

Gulin i dr. (2012.) smatraju kako je računovodstveni sustav najznačajniji dio informacijskog sustava društva, te se opisuje kao proces prikupljanja financijskih podataka, njihovih procesiranja i sastavljanja financijskih izvještaja koji su usmjereni donositeljima odluka.

Osnovna svrha financijskih izvještaja jest osigurati informacije za unutarnje i vanjske dionike. Unutarnji dionici obično obuhvaćaju upravu i menadžment, kao i ostale zaposlenike. Vanjski dionici uključuju sve one koji su na bilo koji način povezani s poduzećem i imaju interes u njegovim poslovnim aktivnostima, ali nisu zaposlenici istog. To može uključivati dioničare (vlasnike udjela u poduzeću), vjerovnike, državne institucije, širu javnost, revizorska poduzeća, ulagače, dobavljače, kupce i slično. Iz navedenog proizlaze i osnovni ciljevi financijskog izvještavanja:

1. Pružiti korisne informacije kako sadašnjim, tako i budućim kreditorima, investitorima te drugim dionicima, kako bi se olakšalo donošenje informiranih odluka o ulaganju, kreditiranju i drugim sličnim aktivnostima.
2. Pružiti podatke o ekonomskim resursima poduzeća, načinu na koji se ti resursi koriste, kao i o promjeni u količini korištenja resursa.
3. Pružiti informacije koje će pomoći dionicima u procjeni koliko će iznositi, vremenski okviru i stupanj nesigurnosti budućih prihoda.

Također je važno istaknuti kako bi prikazane informacije trebale biti razumljive svim korisnicima financijskih izvještaja.

4.2. Temeljni financijski izvještaji

Financijski izvještaji predstavljaju ključne dokumente u poslovanju poduzeća čija je osnovna svrha pružiti dublji uvid u uspješnost i financijsko stanje promatranog poslovnog subjekta. Ovi izvještaji imaju važnu ulogu u olakšavanju informiranih odluka koje donose različite skupine dionika. Obično sadrže mnoge financijske informacije koje su od interesa za menadžment poduzeća, investitore, kreditore, regulatorna tijela, analitičare i širu javnost. Temeljna karakteristika ovih izvještaja je njihova transparentnost, koja podrazumijeva da informacije moraju biti pouzdane, istinite i točne.

Točnost informacija važna je za proces donošenja odluka. Kako bi korisnici izvještaja mogli donositi informirane odluke, potrebno je da se financijski izvještaji temelje na preciznim i potpunim podacima. Bilo kakve netočnosti ili nepotpunosti mogu dovesti do pogrešnih procjena i posljedično do negativnih posljedica za poduzeće i njegove dionike.

Pravovremenost je također ključna komponenta financijskih izvještaja. Informacije moraju biti dostupne u primjerenom vremenskom okviru kako bi korisnici mogli reagirati na promjene i donositi odluke u skladu s trenutnim situacijama. Zakašnjenja u dostavi financijskih izvještaja mogu rezultirati gubitkom povjerenja kod investitora i drugih dionika.

Razumljivost je treći važan aspekt. Informacije sadržane u financijskim izvještajima trebaju biti prezentirane na način koji je razumljiv i za osobe koje nisu stručnjaci u području financija. Ovo osigurava da šira javnost, uključujući potrošače i građane, može razumjeti financijsku situaciju poduzeća i donositi informirane odluke kao potrošači ili kao potencijalni investitori.

U konačnici, financijski izvještaji su nezaobilazni alat za komunikaciju između poduzeća i njegovih dionika. Pravilno pripremljeni izvještaji osiguravaju transparentnost, pomažu u procjeni rizika i prilika te doprinose povjerenju i stabilnosti poslovanja. Stoga je ključno da izvještaji budu temeljeni na najvišim standardima točnosti, pravovremenosti i razumljivosti.

Prema Zakonu o računovodstvu (NN, 85/24, čl. 18) poduzetnici i druge pravne i fizičke osobe dužni su sastavljati godišnje financijske izvještaje u obliku, sadržaju i na način propisan Zakonom i na temelju njega donesenim propisima. Ranije spomenuti zakon dijeli godišnje financijske izvještaje na:

- Bilancu
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o promjeni kapitala

- Bilješke uz financijske izvještaje.

Nadalje, u Zakonu je jasno definirano kako su mikro i mali poduzetnici obveznici sastavljanja bilance, računa dobiti i gubitka, te bilješki uz financijske izvještaje. Stoga će se dalje u radu pobliže opisati samo navedeni izvještaji.

4.2.1. Bilanca

Bilanca je financijski izvještaj koji prikazuje sustavni pregled imovine, obveza i kapitala na točno određeni dan. Iz toga proizlazi kako je bilanca statički izvještaj koji prikazuje financijsku snagu poduzeća na promatrani dan. Bilanca je jedan od osnovnih financijskih izvještaja i svi poduzetnici imaju obvezu sastavljanja istog.

Osnovna podjela bilance je na aktivu i pasivu. Aktiva predstavlja imovinu, dok je pasiva zbroj kapitala i obveza. Ravnoteža između aktive i pasive mora uvijek biti postojana. To znači da iznos aktive uvijek mora biti jednak iznosu pasive.

Imovina se definira kao resurs koji je rezultat prošlih poslovnih aktivnosti poslovanja, a od kojeg se očekuju buduće ekonomske koristi. Najčešća podjela jest na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu. Dugotrajna imovina jest ona imovina kojoj nije u cilju da se unovči u kraćem periodu već se koristi kako bi se njenim trošenjem stvorili pozitivni učinci za poduzeće. Ona zadržava svoj oblik čitavo vrijeme korištenja te se postupno troši (amortizira). S druge strane, kratkotrajna je imovina ona koja će se unovčiti u razdoblju kraćem od godine dana. Žager i dr. (2016.) donose detaljnu podjelu kratkotrajne i dugotrajne imovine:

- Kratkotrajna imovina: novac, zalihe, potraživanja i financijska imovina.
- Dugotrajna imovina: materijalna, nematerijalna, financijska imovina, dugoročna potraživanja.

U aktivu se također evidentiraju stavke kao što su potraživanja za upisan, ali neuplaćen kapital, te višak gubitka iznad visine kapitala. Potraživanja za upisan, ali neuplaćen kapital su prisutna kod dioničarskih društava koja izdaju dionice i prodaju ih dioničarima s obavezom plaćanja. Višak gubitka iznad visine kapitala nastaje kad ukupan gubitak premašuje iznos kapitala u poduzeću.

Imovina poduzeća potječe iz različitih izvora. Ti izvori proizlaze iz različitih fizičkih ili pravnih subjekata kao npr. vlasnici, dobavljači, kreditori... Drugo ime za izvore imovine jest pasiva. Pasiva se može razvrstati prema vlasništvu i vremenu dospijanja. Prema vlasništvu dijeli se na: unutarnje i vanjske izvore, te je ova podjela bitna kako bi se utvrdila financijska struktura poduzeća. Što se tiče vremena

dospijeća, izvori imovine se dijele na: kratkoročne (kratkoročne obveze), dugoročne izvore (dugoročne obveze) i trajne izvore (kapital ili glavnica). Ovaj podatak je značajan kada se izrađuje procjena likvidnosti poduzeća (Žager i dr., 2016.)

Kapital predstavlja razliku između imovine i obveza poduzeća, te se kroz poslovni proces može smanjivati ili povećavati. Smanjenje je vidljivo kroz ostvarenje gubitka od poslovanja ili povlačenje novca, dok je povećanje produkt ulaganja vlasnika u poduzeće. Struktura kapitala prikazana je ispod.

Tablica 2: Struktura kapitala

Izvor: prikaz autora

Dražić-Lutilsky i suradnici (2010.) definiraju obveze kao rezultat prošlih poslovnih događaja koji zahtijevaju da poslovni subjekti izvrše plaćanje u novcu, isporuče robu ili izvrše uslugu. Obveze predstavljaju odgovornosti koje poslovni subjekt ima prema drugim entitetima. To su iznosi novca ili usluga koje poduzeće treba platiti ili ispuniti u budućnosti kao rezultat prethodnih događaja ili transakcija. Obveze mogu uključivati dugoročne obveze kao što su dugoročni krediti, obveze za izdane dionice i sl. te kratkoročne obveze poput obveze prema dobavljačima, obveze za predujam ili obveze za porez.

Tablica 3: Struktura bilance

AKTIVA	PASIVA
<p>A. POTRAŽIVANJE ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL</p> <p>B. DUGOTRAJNA IMOVINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Materijalna imovina • Nematerijalna imovina • Financijska imovina • Odgođena porezna imovina <p>C. KRATKOTRAJNA IMOVINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zalihe • Potraživanja • Financijska imovina • Novac u banci i blagajni <p>D. PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI</p>	<p>A. KAPITAL I REZERVE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Temeljni (upisani) kapital • Kapitalne rezerve • Rezerve iz dobiti • Revalorizacijske rezerve • Zadržana dobit ili preneseni gubitak • Dobit ili gubitak poslovne godine • Manjinski interesi <p>B. REZERVIRANJA</p> <p>C. DUGOROČNE OBVEZE</p> <p>D. KRATKOROČNE OBVEZE</p> <p>E. ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA</p>
UKUPNA AKTIVA	UKUPNA PASIVA

Izvor: prikaz autora

4.2.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka je jedan od osnovnih financijskih izvještaja koji pruža uvid u načine na koje poduzeće koristi svoje resurse tijekom određenog vremenskog razdoblja. Ovaj izvještaj je važan alat za razumijevanje učinkovitosti poslovanja i njegove financijske performanse. Kroz pažljivo strukturirane prikaze, račun dobiti i gubitka spominje sve bitne aspekte prihoda, rashoda i konačnog financijskog rezultata. Mnogi autori ističu kako je račun dobiti i gubitka ili izvještaj o dobiti jedan je od temeljnih financijskih izvještaja opće namjene koji pruža informacije o uspješnosti poduzetnika raznim korisnicima prilikom donošenja poslovnih odluka. Ukupno gledajući, račun dobiti i gubitka osigurava cjelovit pregled poslovanja poduzeća te je ključni izvještaj koji pomaže investitorima, vlasnicima, upravi i drugim dionicima da donesu informirane poslovne odluke i strategije za budućnost.

S obzirom na to da račun dobiti i gubitka prikazuje rezultate poslovanja za određeni vremenski period često se naziva i dinamičkim izvještajem, što je suprotno od bilance koja je statičan financijski izvještaj.

Prihodi predstavljaju pozitivne ekonomske dobitke ostvarene tijekom obračunskog razdoblja, manifestirane kroz priljev sredstava ili povećanje ukupne vrijednosti. Važno je napomenuti da se ovi prihodi ne temelje na ulaganju vlasnika. Oni proizlaze iz rasta imovine ili smanjenja financijskih obveza poduzeća.

Prema Pepur i suradnici (2015.) prihodi se mogu podijeliti u 3 osnovne kategorije:

1. Poslovni prihodi
2. Prihodi od financiranja
3. Izvanredni prihodi

Rashodi se odnose na smanjenje ekonomske dobiti tijekom obračunskog razdoblja, a projektiraju se kao odljev sredstava ili potrošnju resursa, što rezultira smanjenjem ukupne vrijednosti. Tu se uključuju svi troškovi i izdatci koji su nastali tijekom istog vremenskog razdoblja neovisno o tome radi li se o operativnim ili troškovima koji nisu izravno povezani s osnovnim poslovanjem poduzeća. Rashodi se, slično kao i prihodi, dijele u 3 kategorije i to na: poslovne, financijske i izvanredne rashode.

Tablica 4: Postupak utvrđivanja rezultata poslovanja

PRIHODI-RASHODI= FINANCIJSKI REZULTAT
PRIHODI > RASHODI = POZITIVAN FINANCIJSKI REZULTAT
PRIHODI < RASHODI = NEGATIVAN FINANCIJSKI REZULTAT

Izvor: prikaz autora

Na temelju razlike između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda, izračunava se financijski rezultat poduzeća za to razdoblje. Ako prihodi premašuju rashode, rezultat je pozitivan i označava neto dobitak. S druge strane, ako su rashodi veći od prihoda, rezultat je negativan i označava neto gubitak. Ovaj financijski rezultat pruža jasnu sliku o financijskom zdravlju poduzeća i omogućava analizu uspješnosti njegovih poslovnih aktivnosti.

4.2.3. Bilješke

Bilješke uz financijske izvještaje čine neodvojivi dio sveobuhvatnog niza godišnjih financijskih izvještaja te su obavezne za sve razrede poduzetnika (mikro, mali, srednji i veliki). Kroz bilješke se pružaju dodatne i proširujuće informacije koje nisu prethodno predočene u samoj bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjenama kapitala i izvještaju o novčanom toku.

Ove bilješke imaju ključnu ulogu u razumijevanju konteksta i dubljeg značenja predstavljenih financijskih podataka. Bez obzira na razinu poduzetništva, bilo da je riječ o malim obrtnicima ili velikim poduzećima, informacije u bilješkama pružaju dodatnu razinu informacija koja pomaže interpretirati i procijeniti financijske performanse i zdravlje poslovanja.

Zakonski propisani zahtjevi u vezi sadržaja bilješki definirani su unutar različitih dijelova Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI). Točnije, detalji o podacima koji se nalaze u bilješkama jasno su specificirani unutar točaka 1.42. do 1.46. HSFI-a te u drugim primjenjivim dijelovima drugih HSFI standarda.

Kroz bilješke financijske institucije, investitori i ostali dionici imaju dublji uvid u poslovne aktivnosti poduzeća. Sposobnost pružanja potpune slike o financijskim aspektima, rizicima i mogućnostima pomaže stvaranju informiranijih odluka te doprinosi transparentnosti i povjerenju u financijska izvješća poduzeća.

4.3. Važnost financijskih izvještaja za poduzeće

Financijski izvještaji temelj su za razumijevanje poslovanja modernih poduzeća i za ispunjavanje širokog spektra potreba različitih interesnih skupina. U današnjem poslovnom okruženju, koje je sve kompleksnije i dinamičnije, potreba za sveobuhvatnim i dubokim razumijevanjem financijskih aspekata postala je neizostavna. Svaka interesna skupina ima svoje specifične ciljeve i potrebe glede financijskih informacija. Vodstvo poduzeća oslanja se na financijske izvještaje kako bi dobilo relevantne podatke potrebne za upravljanje resursima, planiranje strategija i donošenje ključnih odluka. Za vjerovnike, poput banaka ili drugih institucija koje pružaju financijsku podršku, financijski izvještaji pomažu u procjeni kreditne sposobnosti i rizika poduzeća prije nego što odluče o financiranju. Javnost, koja može uključivati potrošače, konkurente, dobavljače itd, također ima svoj interes u razumijevanju financijske stabilnosti i etičke odgovornosti poduzeća. Transparentnost u objavljivanju financijskih izvješća povećava povjerenje među svim zainteresiranim stranama.

Tintor (2013.) smatra kako rastuća kompleksnost faktora koji utječu na poslovanje zahtijeva znanstveno-analički pristup u vođenju poduzeća. Upravljački timovi ovise o ažurnim, preciznim i sustavnim financijskim podacima kako bi donosili informirane odluke. Financijska izvješća im pomažu razumjeti trenutni položaj poduzeća, praćenje napretka te identificiranje izgleda za budući razvoj.

Kroz analizu financijskih izvještaja, menadžment stječe uvid u razloge rezultata poslovanja, što im omogućuje oblikovanje strategija i akcijskih planova usmjerenih prema budućnosti. Ovi izvještaji postaju komunikacijsko sredstvo putem kojeg menadžment komunicira svoje aktivnosti i postignuća različitim interesnim skupinama te opravdava svoje poslovne odluke.

Usporedna analiza financijskih izvještaja tijekom vremena otkriva trendove u napretku i položaju poduzeća. Ova analiza omogućuje pravovremene prilagodbe strategija i politika kako bi se izbjegle nepovoljne situacije i kako bi se ostvarili održivi poslovni rezultati.

U konačnici, financijski izvještaji su više od niza brojki; ona predstavljaju ključni alat za upravljanje, transparentnost i komunikaciju, osiguravajući da poduzeća uspješno odgovaraju na zahtjeve modernog poslovnog svijeta.

5. REZULTATI PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA NA TEMU RAČUNOVODSTVENE PISMENOSTI MIKRO I MALIH PODUZETNIKA

5.1. Metodološki aspekt istraživanja

Ispitivanje o razini računovodstvenoj pismenosti mikro i malih poduzetnika u Republici Hrvatskoj provedeno je kroz istraživanje. U tu svrhu, korišten je anketni upitnik čija je struktura i sadržaj detaljno prikazan u prilogu na kraju ovog rada.

Za potrebe istraživanja, kreiran je online anketni upitnik koristeći Google forms alat. Upitnik je strukturiran kako bi omogućio bolji uvid u razinu osnovnog računovodstvenog znanja koju posjeduju vlasnici/menadžeri u okviru poslovanja mikro i malog poduzeća. Njegova forma sastoji se od uvoda tj. osnovnih pitanja o ispitaniku, te tri različite vrste pitanja, svaka s ciljem potvrđivanja unaprijed određenih hipoteza, zadnji dio upitnika sadrži tvrdnje koje omogućuju bolji uvid u konkretno računovodstveno znanje ispitanika i suradnju s računovodstvom.

Prvi segment upitnika posvećen je prikupljanju osobnih informacija o ispitanicima istraživanja. Ovaj dio ima za svrhu stvaranje demografskog profila ispitanika te omogućuje bolje razumijevanje kako se različite skupine povezuju s pojmom računovodstva. Konkretno, ispitanici su zamoljeni da podijele informacije o dobi, spolu te starosti i djelatnosti poduzeća kao i razini obrazovanja koju posjeduju. Ovi osobni podaci omogućuju dublju analizu potencijalnih veza između osobnih karakteristika ispitanika i njihovih stajališta prema važnosti posjedovanja adekvatnog računovodstvenog znanja u upravljanju poduzećem.

Nakon prikupljanja osobnih podataka, istraživanje se proširuje u drugom dijelu upitnika. Skupina pitanja u glavnom dijelu anketnog upitnika su kreirana tako da potvrde tri hipoteze.

H1: Viša razina računovodstvene pismenosti omogućuje poduzetniku bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.

Prva hipoteza ima za pretpostavku da viša razina računovodstvene pismenosti vodi prema boljem razumijevanju poslovnih procesa unutar poduzeća. Računovodstvena pismenost jest sposobnost razumijevanja i praktične primjene osnovnih računovodstvenih principa, te kroz proces donošenja poslovnih odluka može direktno utjecati na operativnu i financijsku uspješnost u poslovanju poduzeća. Iz tog razloga ova grupa pitanja nastoji utvrditi postoji li značajna veza između razine računovodstvene pismenosti poduzetnika i njegove sposobnosti za uspješno upravljanje poduzećem.

H2: Usavršavanje kroz formalne ili neformalne edukacije iz različitih područja računovodstva pruža poduzetnicima alate i znanja potrebna za efikasno vođenje njihovih poduzeća.

Hipoteza dva ispituje važnost kontinuiranog usavršavanja kroz oblike formalne i neformalne edukacije u području računovodstva. Osnovna pretpostavka kod postavljanja ove hipoteze jest da dodatno obrazovanje omogućuje poduzetnicima i menadžerima potrebne alate i znanja za efikasno upravljanje. Cilj ove grupe pitanja je bio utvrditi u kojoj mjeri poduzetnici/menadžeri koji se redovno educiraju uspjevaju kvalitetnije upravljati svojim poduzećem.

H3: Redovito praćenje promjena u propisima i zakonima omogućuje poduzetnicima da prilagode poslovanje i ostvare konkurentsku prednost.

Treća, a ujedno i zadnja hipoteza je fokusirana na značaj kontinuiranog praćenja promjena u propisima i zakonima. Naime, ova hipoteza proizlazi iz pretpostavke kako poduzetnici koji se redovno informiraju o izmjenama zakona i pravilnika ostvaruju značajnu prednost u prilagodbi svojeg poslovanja novonastalim promjenama, te na taj način ostvaruju konkurentsku prednost. Pitanja u ovom dijelu su postavljena na način da potvrde ili odbace tezu da redovno praćenje zakonodavnih promjena pridonosi dugoročnom uspjehu poduzeća.

Kraj ankete usmjeren je na procjenu uloge i znanja poduzetnika/ menadžera u upravljanju financijama poduzeća, te njihove suradnje s računovodstvom. Ova grupa pitanja omogućuje bolji uvid u to koliko su poduzetnici i menadžeri samostalni kada je riječ o upravljanju ključnim financijskim aspektima poduzeća, te u kojoj se mjeri oslanjaju na računovodstvene djelatnike.

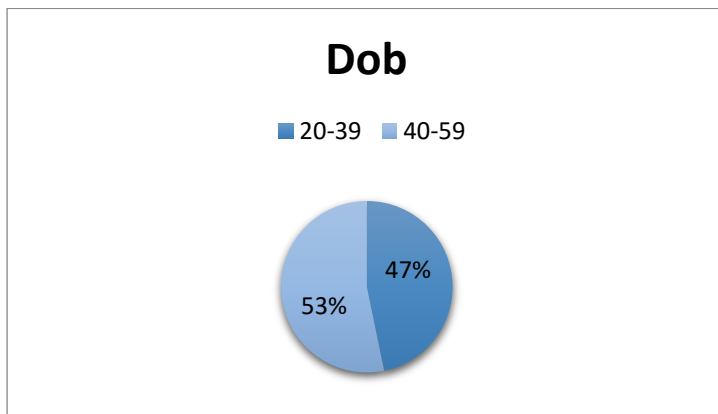
Istraživanje je bilo provedeno tijekom srpnja 2024. godine, te je uključilo sudjelovanje 62 vlasnika/menadžera mikro i malog poduzeća.

Za potrebe provedbe ovog istraživanja, primijenjeni su metodološki pristupi koji su uključivali metode grafičkog i tabličnog prikazivanja rezultata. Kombinacijom navedenih metoda omogućeno je jasno i efikasno prikazivanje podataka prikupljenih tijekom istraživanja.

5.2. Interpretacija rezultata istraživanja

Nakon provedenog ispitivanja došlo se do podataka koji će poslužiti kao osnova za procjenu valjanosti definiranih hipoteza, te omogućiti dublje razumijevanje faktora koji su potencijalno važni za uspješno vođenje poslovanja .

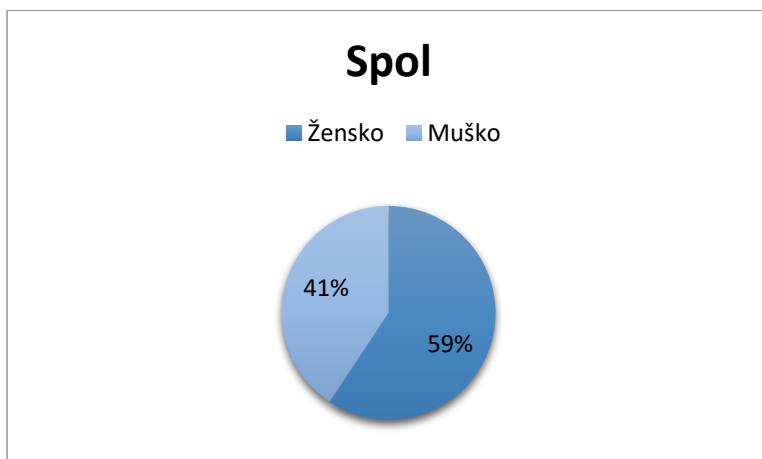
Odgovori na pitanja vezana za dob, spol, razinu obrazovanja prikazani su u grafovima ispod.

Graf 1: Dob ispitanika

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Prema dobnoj podjeli ispitanika možemo zaključiti kako je većinom riječ o mlađoj populaciji. Njih 33 ili 53% pripada dobnoj skupini 20-39 godina, dok je njih 29 ili 47% starije od 40, ali mlađe od 60 godina. Nitko od ispitanika nije odgovorio kako pripada kategoriji 60+.

Graf 2: Spol ispitanika

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Kada analiziramo raspodjelu prema spolu, primjećujemo da je u ovom istraživanju sudjelovao veći broj žena u odnosu na muškarce. Ovakav odnos u udjelu žena značajan je u kontekstu zastupljenosti žena u poduzetništvu, prvenstveno zato što se smatra kako su uspješni poduzetnici najčešće muškarci.

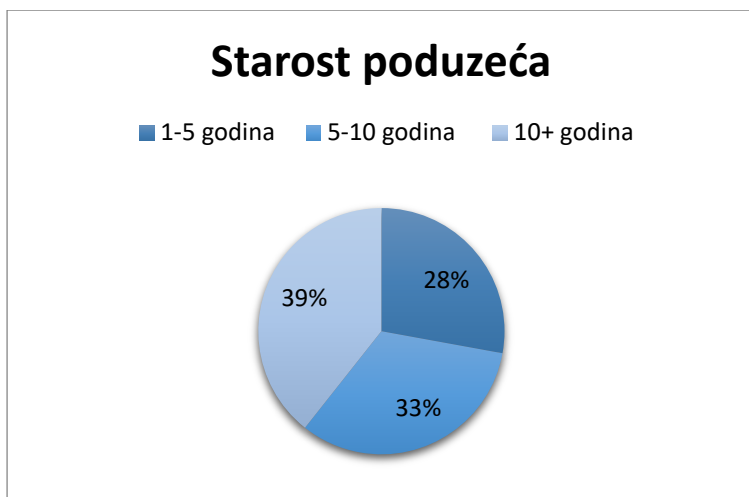

Graf 3: Razina obrazovanja

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Daljnijim istraživanjem dolazimo do informacija o razini obrazovanja ispitanika istraživanja. Najveći je broj onih koji su visoke stručne spreme, čak njih 36% (22 od 62 ispitanika), a gotovo podjednak je odnos između onih sa srednjom i višom stručnom spremom. Oni koji su izjavili kako posjeduju višu stručnu spremu čine 31% ispitanika (19 od 62 ispitanika), dok ispitanici koji imaju srednju stručnu spremu čine 33% tj 20 od 63.

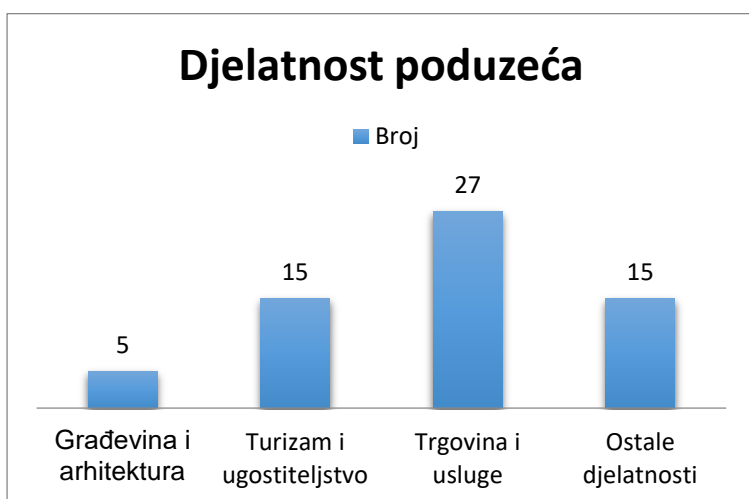
Nakon prikaza osnovnih informacija o ispitanicima prelazi se na prikupljanje podataka vezanih uz konkretno poduzeće kojim upravljaju.

Graf 4: Starost poduzeća

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

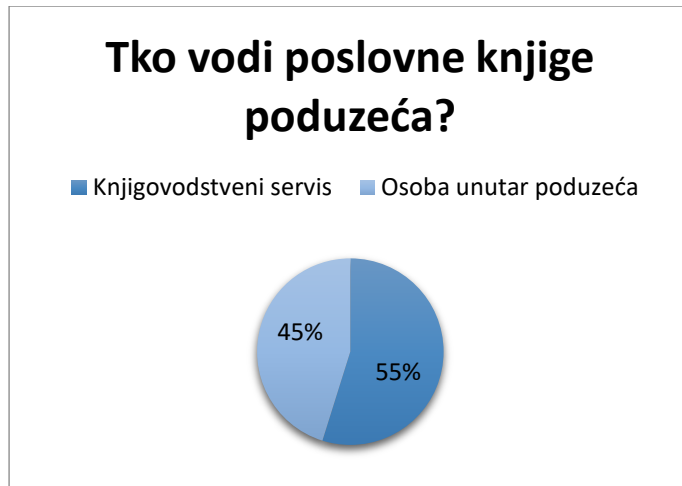
Kada je riječ o starosti poduzeća, jedna skupina je u većini u odnosu na ostale. Najviše je, prema istraživanju, onih poduzeća koja posluju duže od 10 godina (24 od 62 ili 39%). Mladih poduzeća koja posluju između 1 i 5 godina, te onih koji posluju 5-10 godina je gotovo pa i jednako. Njih 17 ili 28% su u zadnjih pet godina pokrenuli posao, dok je njih 20 ili 33% na tržištu 5-10 godina. Ova raznolikost u dobnim skupinama poduzeća pruža dublji uvid u dinamiku poslovnog okruženja. Mlada poduzeća, sa svojom vitalnosti i inovativnosti, često pružaju svježju perspektivu na tržišne izazove i prilike. One koje su već nekoliko godina na tržištu, imaju priliku izgraditi ime i stabilnost, dok oni s dugim iskustvom mogu pridonijeti kontinuiranom razvoju i tradiciji.

Graf 5: Osnovna djelatnost poduzeća

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Nakon starosti poduzeća ispitanici su zamoljeni da podjele kojoj djelatnosti promatrano poduzeće pripada. Najveći je broj onih poduzeća koja se bave trgovinom i uslugama (27), dok je na drugom mjestu turizam i ugostiteljstvo (15). Na ostale djelatnosti otpada tek manji broj poduzeća. Također, ovim istraživanjem se potvrđuje ranije u radu spomenuta činjenica kako je najviše mikro i malih poduzeća u djelatnosti trgovine i turizma.

Graf 6: Vodi li poslovne knjige osoba unutar poduzeća ili vanjski suradnik

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Iz prikazanog grafa se može zaključiti kako se nešto veći broj (55% ili 34 ispitanih) mikro i malih poduzeća koristi vanjskim knjigovodstvenim uslugama za evidentiranje poslovnih aktivnosti. Dok njih 28 ili 45% svoje poslovne aktivnosti evidentira samostalno bez pomoći knjigovodstvenih servisa.

Graf 7: Pozicija ispitanika u poduzeću

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Prema navedenom grafu zaključujemo kako je u istraživanu sudjelovalo najviše (39% ili 24) poduzetnika/vlasnika poduzeća, dok je najmanji broj onih koju su u poduzeću zaposleni kao računovođe (11% ili 7).

H1: Viša razina računovodstvene pismenosti omogućuje poduzetniku bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.

Hipotezom broj jedan nastojati će se dokazati kako povećanje računovodstvenog znanja direktno doprinosi kvalitetnijem upravljanju poduzećem, što podrazumijeva bolju poslovnu kontrolu i kvalitetnije poslovno odlučivanje. U cilju testiranja spomenute hipoteze koristi će se statističke metode Kruskal-Wallis testa i Spermanovog testa linearne korelacije.

Tablica 5: Utjecaj računovodstvenog znanja na slaganje s tvrdnjom

		Svoje znanje o računovodstvu mogu ocjeniti kao:				
		1	2	3	4	5
„Vlastitno znanje računovodstva omogućuje mi bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.“	U potpunosti se ne slažem	1	0	0	0	0
	Djelomično se nbe slažem	0	0	0	0	0
	Suzdržan	0	0	10	1	0
	Djelomično se slažem	0	0	8	9	3
	U potpunosti se slažem	1	3	3	15	8
	UKUPNO	2	3	21	25	11

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Struktura ispitanika prema stavu o tvrdnji „Vlastitno znanje računovodstva omogućuje mi bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.“ Pokazuje sljedeće rezultate: najveći broj ispitanih (njih 15) koji su svoje znanje o računovodstvu ocijenili kao vrlo dobro (4), u potpunosti se slažu sa spomenutom tvrdnjom. Deset ispitanih, koji su svoje znanje ocijenili kao dobro (3), pokazali su suzdržanost u vezi navedene tvrdnje, dok je tek 8 ispitanih svoje zanje ocijenili kao odlično (5), te se u potpunosti slažu s navedenom tvrdnjom.

Tablica 6: Rezultati rangova Kruskal-Wallis testa

Ranks			
„Vlastitno znanje računovodstva omogućuje mi bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.“		N	Prosječan rang
Svoje znanje o računovodstvu mogu ocjeniti kao:	1	1	1,50
	3	11	18,09
	4	20	32,50
	5	30	36,75
	Total	62	

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Prema podacima iz tablice11 jasno se vidi kako su ispitanici koji se slažu sa tvrdnjom da „Vlastitno znanje računovodstva omogućuje mi bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.“ Ostvarili najbolji prosječni rang koji iznosi 36,75, dok su na začelju sa prosječnim rangom 1,50 u onih koji se u potpunosti ne slažu sa spomenutom tvrdnjom.

Tablica 7: Rezultati Kruskal – Wallis testa

Test Statistics ^{a,b}	
	Svoje znanje o računovodstvu mogu ocjeniti kao:
Kruskal-Wallis H	12,856
df	3
Asymp. Sig.	0,005

a. Kruskal Wallis Test
b. Grouping Variable: [„Vlastitno znanje računovodstva omogućuje mi bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.“]

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Vrijednost H statistike sugerira da postoje razlike u distribucijama odgovora između različitih grupa koje su se uspoređivale. Budući da P-vrijednost iznosi 0,005 što je manje od uobičajenog praga značajnosti od 0,05 odbacuje se nultu hipotezu koja pretpostavlja da nema razlika između grupa. Na

temelju dobijenih rezultata, može se zaključiti da različite grupe ispitanih različito ocjenjuju svoje znanje o računovodstvu, što sugerira da postoji varijabilnost u percepciji vlastitog znanja među grupama.

Tablica 8: Rezultati Spearmanovog testa korelacije

Korelacije				
			Svoje znanje o računovodstvu mogu ocjeniti kao:	„Razumijevanje računovodstvenih informacija ključno za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka“
Spearman's rho	Svoje znanje o računovodstvu mogu ocjeniti kao:	Correlation Coefficient	1,000	,334**
		Sig. (2-tailed)		0,008
		N	62	62
	„Razumijevanje računovodstvenih informacija ključno za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka“	Correlation Coefficient	,334**	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,008	
		N	62	62

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Tablica 8 prikazuje rezultate korelacijskog testiranja između vlastitog znanja o računovodstvu i tvrdnje „Razumijevanje računovodstvenih informacija ključno za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka“. Za testiranje korelacijekorišten je Spearmanov test, a dobiveni rezultati su sljedeći: Spearmanov koeficijent korelacije iznosi 0,334, što prikazuje pozitivnu, ali umjerenu korelaciju između dvije ispitivane varijable. Ovakav rezultat govori da kako raste ocjena vlastitog znanja o računobodstvu, tako raste i slaganje s tvrdnjom da je razumijevanje računovodstvenih informacija ključno za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka. Nadalje, P-vrijednost testa iznosi 0,008 što je ispod praga značajnosti od 0,05. Takva značajnost govori kako je mala vjerojatnost da je korelacija nastala slučajno. Iz navedenih rezultata može se zaključiti kako postoji značajna pozitivna korelacija između percepcije vlastitog znanja o računovodstvu i slaganja sa spomenutom tvrdnjom. Ispitanici koji svoje

znanje o računovodstvu procjenjuju višom ocjenom, također izraženije smatraju da je razumijevanje računovodstvenih informacija važno za donošenje kvalitetnih odluka u poslovanju. Ovakav rezultat ukazuje na to da je percepcija vlastite stručnosti u računovodstvu povezana s većim uvažavanjem važnosti računovodstvenih informacija u poslovnom odlučivanju.

Prema rezultatima provedenih testova može se zaključiti da ispitanici s višim ocjenama vlastitog znanja o računovodstvu također pokazuju i veće slaganje s tvrdnjama koje povezuju računovodstvenu pismenost s razumijevanjem poslovnih procesa i donošenjem kvalitetnih poslovnih odluka. Provedeni testovi ukazuju na statistički značajnu pozitivnu povezanost između razine računovodstvenog znanja i percepcije važnosti računovodstvenih informacija u poslovnom odlučivanju. Iz svega navedenog može se zaključiti kako je hipoteza H1 potvrđena.

H2: Usavršavanje kroz formalne ili neformalne edukacije iz različitih područja računovodstva pruža poduzetnicima alate i znanja potrebna za efikasno vođenje njihovih poduzeća

Prema rezultatima istraživanja imamo uvid u percepciju ispitanika o važnosti kontinuiranog usavršavanja u području računovodstva te dostupnosti i učestalosti takvih edukacija.

Kako bi se potvrdila hipoteza H2 korišten je Spearmanov test korelacije za testiranje tvrdnji: „Kontinuirano educiranje na temu računovodstva važno je za veću poslovnu uspješnost poduzeća.“, „Edukacije na temu računovodstva su vrlo dostupne na područje Republike Hrvatske.“ i „Redovno se informiram o računovodstvu i promjenama vezanim uz ovo područje.“

Tablica 9: Rezultati Spearmanovog testa korelacije

Korelacije					
			„Kontinuirano educiranje na temu računovodstva važno je za veću poslovnu uspješnost poduzeća.“	„Edukacije na temu računovodstva su vrlo dostupne na područje Republike Hrvatske.“	„Redovno se informiram o računovodstvu i promjenama vezanim uz ovo područje.“
Spearman's rho	„Kontinuirano educiranje na temu računovodstva važno je za veću poslovnu uspješnost poduzeća.“	Correlation Coefficient	1,000	,666 **	,530 **
		Sig. (2-tailed)		0,000	0,000
		N	62	62	61
	„Edukacije na temu računovodstva su vrlo dostupne na područje Republike Hrvatske.“	Correlation Coefficient	,666 **	1,000	,672 **
		Sig. (2-tailed)	0,000		0,000
		N	62	62	61
	„Redovno se informiram o računovodstvu i promjenama vezanim uz ovo područje.“	Correlation Coefficient	,530 **	,672 **	1,000
		Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	
		N	61	61	61

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Prema rezultatima korelacijskog testa između tvrdnje "Kontinuirano educiranje na temu računovodstva važno je za veću poslovnu uspješnost poduzeća" i tvrdnje "Edukacije na temu računovodstva su vrlo dostupne na području Republike Hrvatske" primjećena je snažna pozitivna povezanost. Dobiveni korelacijski koeficijent iznosi 0,666, što ukazuje na jaku pozitivnu korelaciju između ove dvije tvrdnje. Ovakav rezultat sugerira da ispitanici koji prepoznaju važnost kontinuiranog educiranja u računovodstvu za poslovni uspjeh također smatraju da su edukacije iz ovog područja vrlo dostupne u Hrvatskoj.

Nadalje, s obzirom na to da je P-vrijednost manja od 0,001, korelacija je statistički značajna. Navedeno ukazuje na to da je vrlo mala vjerojatnost da je uočena povezanost slučajna. Drugim riječima, postoji čvrsta veza između percepcije važnosti kontinuirane edukacije i dostupnosti računovodstvenih edukacija, što naglašava da dostupnost edukacija može biti ključan faktor u poticanju kontinuiranog učenja u ovom području.

Rezultati testa između tvrdnje "Kontinuirano educiranje na temu računovodstva važno je za veću poslovnu uspješnost poduzeća" i tvrdnje "Redovno se informiram o računovodstvu i promjenama vezanim uz ovo područje" prikazuju umjereno jaku pozitivnu korelaciju. Korelacijski koeficijent iznosi 0,530, što govori da ispitanici koji prepoznaju važnost kontinuiranog educiranja također redovno prate promjene vezane uz računovodstvo. P-vrijednost manja od 0,001 sugerira da je ova korelacija statistički značajna.

Slično tome, korelacija između tvrdnje "Edukacije na temu računovodstva su vrlo dostupne na području Republike Hrvatske" i tvrdnje "Redovno se informiram o računovodstvu i promjenama vezanim uz ovo područje" pokazuje jaku pozitivnu korelaciju s koeficijentom od 0,672. Dobiveni rezultat govori da ispitanici koji smatraju da su edukacije iz računovodstva dostupne u Hrvatskoj također češće prate promjene i novosti u ovom području. P-vrijednost manja od 0,001 potvrđuje da je ova korelacija statistički značajna, što dodatno naglašava značaj dostupnosti edukacija u poticanju kontinuiranog informiranja i usavršavanja u računovodstvu.

Prema Tablici 10 vidljivo je kako je najčešći izvor informacija za ispitanike savjetovanje s računovođom, što čini 36% svih odgovora. Ovo ukazuje na to da poduzetnici u velikoj mjeri ovise o stručnoj pomoći računovođa za razumijevanje računovodstvenih pitanja i praćenje promjena u zakonodavstvu.

Na drugom mjestu su članci na internetu s 24%, što pokazuje da značajan broj poduzetnika koristi digitalne resurse kao brzi i pristupačni izvor informacija. Ovaj podatak može upućivati na rastuću ulogu interneta u pružanju relevantnih informacija i edukacija.

Savjetovanje sa stručnjacima (18%) i online seminari (14%) također igraju važnu ulogu, ali su nešto manje zastupljeni. Stručni časopisi kao izvor informacija zauzimaju najmanji postotak (8%), što može sugerirati da tradicionalni tiskani mediji gube na popularnosti u usporedbi s digitalnim izvorima i osobnim savjetovanjem.

Tablica 10: Struktura djelatnosti

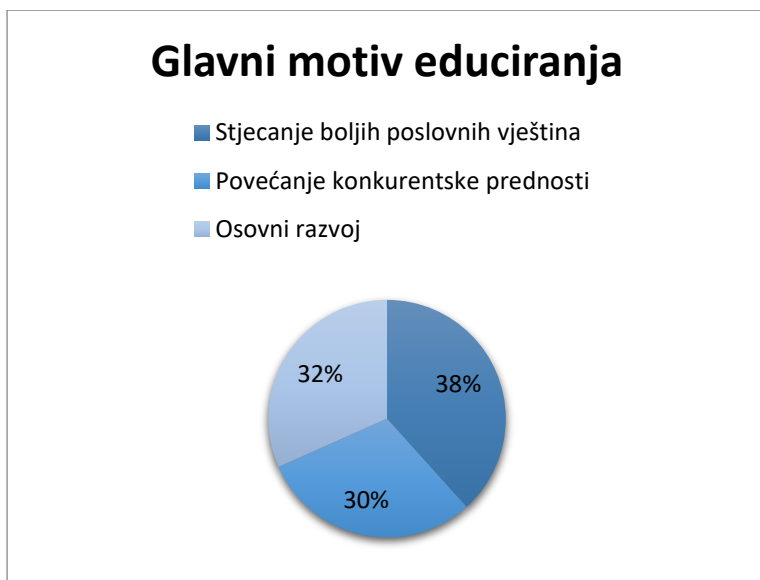
Izvori informiranja o računovodstvu	Broj	Postotak
Stručni časopisi	5	8%
Članci na internetu	15	24%
Online seminari	9	14%
Savjetovanje sa stručnjacima iz prakse	11	18%
Informiram se kod vlastitog računovođe	22	36%

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Što se tiče glavnih razloga za educiranje, stjecanje boljih poslovnih vještina je najčešći motiv, s 38% ispitanika koji su ovo naveli kao svoj glavni razlog. To pokazuje da poduzetnici prepoznaju važnost kontinuiranog razvoja poslovnih vještina kako bi uspješno upravljali svojim poduzećima.

Osobni razvoj dolazi na drugo mjesto s 32%, što upućuje na to da značajan broj poduzetnika vidi edukaciju kao sredstvo za osobno usavršavanje, a ne samo kao poslovni alat.

Zanimljivo je primijetiti da samo 3% ispitanika smatra povećanje konkurentske prednosti glavnim razlogom za educiranje. Ovo može ukazivati na to da poduzetnici u većoj mjeri vide edukaciju kao način za poboljšanje individualnih sposobnosti i vještina, nego kao sredstvo za izravno stjecanje prednosti nad konkurencijom.

Graf 8: Glavni motiv educiranja

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Na temelju podataka iz ankete, te provedenih testova hipoteza H2, koja pretpostavlja da usavršavanje kroz formalne ili neformalne edukacije iz različitih područja računovodstva pruža poduzetnicima alate i znanja potrebna za efikasno vođenje njihovih poduzeća, dobiva potvrdu. Naime, rezultati korelacijskih testova pokazuju značajne pozitivne korelacije između percepcije važnosti kontinuiranog educiranja o računovodstvu i redovnog praćenja promjena u ovom području. Također, postoji snažna veza između percepcije dostupnosti edukacija i redovnog informiranja o računovodstvenim promjenama. Ove korelacije sugeriraju da ispitanici koji prepoznaju važnost edukacija i kontinuiranog informiranja u računovodstvu smatraju da im te aktivnosti pružaju znanja i alate potrebne za efikasno vođenje njihovih poduzeća.

H3: Redovito praćenje promjena u propisima i zakonima omogućuje poduzetnicima da prilagode poslovanje i ostvare konkurentsku prednost.

Za potvrdu posljednje hipoteze korištena je regresijska analiza koja ispituje kako dvije nezavisne varijable, u ovom slučaju "Za kvalitetno upravljanje poduzećem potrebno je kontinuirano pratiti promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz računovodstvenu profesiju" i "Često pratim promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz PDV, porez na dobit, porez na dohodak i sl.",

djeluju na zavisnu varijablu koja glasi "Redovito praćenje promjena u zakonima i propisima poduzeću daje konkurentsku prednost".

Koeficijent presjeka iznosi 0,574, što predstavlja osnovnu vrijednost zavisne varijable kada su sve nezavisne varijable nula. Iako nije statistički značajan ($p = 0,091$), pruža osnovu za model. Koeficijent za prvu nezavisnu varijablu („Za kvalitetno upravljanje poduzećem potrebno je kontinuirano pratiti promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz računovodstvenu profesiju.”) iznosi 0,617, što ukazuje na pozitivan i značajan utjecaj ove varijable na zavisnu varijablu ($p < 0,001$). Iz toga se zaključuje da veće praćenje regulativa pridonosi većoj konkurentskoj prednosti. Koeficijent za drugu nezavisnu varijablu („Često pratim promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz PDV, porez na dobit, porez na dohodak i sl.”) iznosi 0,245, također ukazujući na pozitivan i značajan utjecaj ($p = 0,003$). Ovo dovodi do zaključka da redovno praćenje tih promjena također doprinosi većoj konkurentskoj prednosti.

Tablica 11: Rezultati regresijske analize

Koeficijenti ^a						
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	
	B	Std. Error	Beta			
1	(Constant)	0,574	0,334		1,717	0,091
	Za kvalitetno upravljanje poduzećem potrebno je kontinuirano pratiti promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz računovodstvenu profesiju.	0,617	0,085	0,641	7,214	0,000
	Često pratim promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz PDV, porez na dobit, porez na dohodak i sl.	0,245	0,079	0,274	3,081	0,003

a. Dependent Variable: Redovito praćenje promjena u zakonima i propisima poduzeću daje konkurentsku prednost.

Izvor: Prikaz autora na temelju rezultata istraživanja

Prema rezultatima provedene regresijske analize koja pokazuje da praćenje zakonskih promjena i prilagodba poslovanja prema tim promjenama značajno doprinosi konkurentskoj prednosti poduzeća, može se zaključiti kako je hipoteza H3 potvrđena. Naime, analiza potvrđuje da redovito praćenje promjena u propisima i zakonima omogućuje poduzetnicima da prilagode svoje poslovanje i time ostvare konkurentsku prednost.

Rezultati ove grupe pitanja daju uvid u stavove ispitanika o njihovoj samostalnosti u upravljanju financijama poduzeća te kvaliteti suradnje s računovodstvom. Većina ispitanih (27 od 62) u potpunosti se slaže da sami prate likvidnost poduzeća i vode računa o stanju žiro-računa, dok se 17 djelomično slaže, a samo mali broj (4) ne slaže ili je suzdržan. Slično tome, većina ispitanika (28 od 62) smatra kako mogu procijeniti je li poduzeće u dobiti već pred kraj godine bez završnog računa, uz 18 djelomično suglasnih i samo 16 koji su suzdržani ili nesigurni. Kada je riječ o tumačenju bilance i računa dobiti i gubitka, većina ispitanika (27 od 62) smatra da to mogu s lakoćom, dok se 15 djelomično slaže, a 18 ispitanika ostaje suzdržano.

6. ZAKLJUČAK

Mikro i mala poduzeća pokretači su cjelokupnog gospodarstva. U Republici Hrvatskoj mala i srednja poduzeća čine čak 99% svih aktivnih poduzeća, te zapošljavaju više od dvije trećine ukupne radne snage. Iz toga se može zaključiti kako doprinose rastu i razvoju društva u cjelini. Mala poduzeća potiču inovacije, zadovoljavaju tržišne potrebe i povećavaju konkurentske pritiske. Taj trend omogućuje stvaranje održivog poslovnog okruženja.

Kako malim poduzećima većinom upravljaju vlasnici koji često nisu stručnjaci u polju računovodstva i financija važno je istaknuti da posjedovanje računovodstvene i financijske pismenosti može olakšati taj proces i utjecati na bolje poslovne rezultate. Ova dva ključna elementa omogućuju poduzetnicima da bolje razumiju financijske aspekte njihovog poslovanja te da donose informirane odluke. Računovodstvena pismenost veže se uz praćenje novčanih tokova, razumijevanje prihoda i rashoda te identifikaciju potencijalnih financijskih izazova. S druge strane, financijska pismenost od pomoći je poduzetnicima kada analiziraju različite financijske mogućnosti, procjenjuju rizike i prilike te razvijaju strategije za poslovni rast.

Na temelju provedenih testova i analiza, može se donijeti nekoliko ključnih zaključaka koji upućuju na značaj uloge računovodstva u poslovnom odlučivanju i menadžmentu:

Prvo, rezultati testiranja potvrđuju hipotezu H1, koja sugerira da ispitanici s višim ocjenama vlastitog znanja o računovodstvu pokazuju veće slaganje s tvrdnjama koje povezuju računovodstvenu pismenost s razumijevanjem poslovnih procesa i donošenjem kvalitetnih poslovnih odluka. Statistički značajna pozitivna povezanost između razine računovodstvenog znanja i percepcije važnosti računovodstvenih informacija u poslovnom odlučivanju potvrđuje da veće znanje u računovodstvu doprinosi boljoj sposobnosti donošenja poslovnih odluka.

Osim toga, hipoteza H2, koja pretpostavlja da usavršavanje kroz formalne ili neformalne edukacije iz računovodstva pruža poduzetnicima alate i znanja potrebna za efikasno vođenje poduzeća, također je potvrđena. Korelacijski testovi pokazuju značajne pozitivne korelacije između percepcije važnosti kontinuiranog obrazovanja u računovodstvu i redovnog praćenja promjena u ovom području. Ove korelacije sugeriraju da poduzetnici koji prepoznaju važnost edukacije i kontinuiranog informiranja u računovodstvu smatraju da im te aktivnosti pomažu u efikasnom vođenju njihovih poduzeća.

Na kraju, hipoteza H3 je također potvrđena. Regresijska analiza pokazuje da praćenje zakonskih promjena i prilagodba poslovanja prema tim promjenama značajno doprinosi konkurentskoj

prednosti poduzeća. Ovo potvrđuje da redovito praćenje promjena u propisima i zakonima omogućuje poduzetnicima da prilagode svoje poslovanje i ostvare konkurentsku prednost.

Osim potvrde hipoteza, rezultati ankete o suradnji s računovodstvom pokazuju vrlo pozitivne ocjene od strane ispitanika. Većina ispitanika vjeruje da njihov računovođa pruža pravovremene informacije, kvalitetne porezne savjete, te da je stručan. Također, velik dio ispitanika redovito se savjetuje s računovodstvom prije donošenja važnih poslovnih odluka. Ovakvi rezultati upućuju na visoko povjerenje u stručnost računovođa i njihovu ključnu ulogu u financijskom upravljanju i donošenju odluka.

Na kraju valja istaknuti kako posjedovanje računovodstvene i financijske pismenosti ne predstavlja samo preduvjet za uspješno poslovanje malih poduzeća, već stvara i temelje za dugoročni rast poduzeća. Ulaganje u stjecanje novih računovodstvenih i financijskih vještina te kontinuirano educiranje u ovim područjima trebalo bi biti prioritet svakom poduzetniku koji u cilju ima izgradnju stabilnog i uspješnog poduzeća.

LITERATURA

Izvešća:

Alpeza, M. i sur. (2022): Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2021., CEPOR, Zagreb

Alpeza, M. i sur. (2021.): Izvešća o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2021.: „Mala i srednja poduzeća u hrvatskoj u uvjetima pandemije bolesti covid-19“, CEPOR, Zagreb

Knjige:

Bartoluci, M. i Budimski, V. (2010.): Upravljanje poduzetničkim projektima u turizmu Republike Hrvatske, Acta turistica, Zagreb

Belak i sur. (2021.): Računovodstvo poduzetnika, RRiF, Zagreb

Bešvir, B. (2008.): Kako čitati i analizirati financijske izvještaje, RRiF, Zagreb

Crnković, L., Martinović, J., Mijoč, I. (2008.): Financijsko računovodstvo, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek

Cvrlje, D. (2014.): Povezanost koncepta financijske pismenosti s uspješnošću upravljanja osobnim financijama, Doktorski rad, Ekonomski fakultet, Zagreb

Dražić-Lutilsky i sur. (2010.): Računovodstvo, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

Golemac, Z. I Lončar, I. (2015.): Važnost ekonomskog obrazovanja za unaprjeđenje financijskog znanja, Zbornih Ekonomskog Fakulteta u Zagrebu.

Gorjanc, V. i Mladineo, L. (2013.): Osnove računovodstva, Sveučilište u Splitu, Split

Gulin, D. i sur. (2012.): Poslovno planiranje, kontrola i analiza, RRiF, Zagreb

Horvat, Đ. i Tintor, Ž. (2006.): Poduzetnička ekonomija, kako učiniti prvi korak?, Trgovačka akademija, Zagreb

Pepur, S., Vidučić, Lj., Šarić-Šimić, M. (2015): Financijski menadžment, RRiF, Zagreb

Rabar, D., Černe, K. i Zenzerović, R.: Eu future perspectives: Innovation, entrepreneurship, and economic policy- scientific monograph, Juraj Dobrila University of Pula, Pula

Rogošić, A., Svirčić, M. (2015.): Accounting information for planning and control in charitable organizations. EUROPEAN UNION FUTURE PERSPECTIVES: INNOVATION, ENTREPRENEURSHIP AND ECONOMIC POLICY, 1-11.

Škrtić, M. i Mikić, M.(2011.): Poduzetništvo, Sinergija nakladništvo, Zagreb

Tintor, Ž. (2013): Analiza financijskih izvještaja, Školska knjiga, Zagreb

Žager, K. i Dečman, N. (2015.): Računovodstvo malih i srednjih poduzeća, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

Žager, K., Tušek, B., Žager, L. Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S. (2016): Računovodstvo i računovodstvo za neračunovođe, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

Članci:

Chen, Haiyang i Volpe, Ronald (2002.): Gender Differences in Personal Literacy Among College Students, Financial Services Review 11 (3): 289-307

Chlouba, T., Šimkova, M. i Nemcova, Z. (2011.): Application for education of financial literacy. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 28, str. 370-373.

Cvrlje, D. (2014.): Povezanost koncepta financijske pismenosti s uspješnošću upravljanja osobnim financijama, Doktorski rad, Ekonomski fakultet, Zagreb

Elson, J.Raymond, O'Callaghan, S., Walker P.John, Williams, R.: The meta language of accounting and accounting literacy: what's the level of students' understanding? , Proceedings of the Academy of Accounting and Financial Studies, Vol. 17, No. 2(2012.), str.3.

K.M. Usama, W. Fauziah, W. Yusoff: The Impact of Financial Literacy on Business Performance https://www.researchgate.net/profile/Muhammad-Usama-12/publication/346939404_The_Impact_of_Financial_Literacy_on_Business_Performance/links/5fd3249da6fdcc697bf711f4/The-Impact-of-Financial-Literacy-on-Business-Performance.pdf (pristupano 20.6.2024.)

Dokumenti:

HANFA: Financijska pismenost, dostupno na <https://www.hanfa.hr/media/gvwehiug/fin-pismenost-bro%C5%A1ura.pdf> (pristupano 3.8. 2024)

Ministarstvo financija: Financijski izvještaji, dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute teme/bankarstvo-racunovodstvo-i-revizija-111/financijski-izvjestaji-i-nefinancijsko-izvjesce/financijski-izvjestaji/2360> (pristupano 12.7.2024.)

OECD: Financial literacy levels, dostupno na: <https://www.oecd.org/en/about/directorates/directorate-for-financial-and-enterprise-affairs.html> (pristupano 2.7.2024.)

Partnersko vijeće za tržište rada Krapinsko-zagorske županije: Poduzetništvo i poduzetnik, dostupno na: <http://www.partnerstvo-razvoj.net/hr/poduzetnistvo/osnove-poduzetnistva/poduzetnistvo-i-poduzetnik/> (pristupano 1.7.2024.)

Stanford online: What is entrepreneurship?, dostupno na: <https://online.stanford.edu/what-is-entrepreneurship> (pristupano 8.7.2024.)

Zakon o računovodstvu, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/118/Zakon-o-ra%C4%8Dunovodstvu> (pristupano 1.8.2024.)

SAŽETAK

Računovodstvena pismenost igra veliku ulogu u uspješnom upravljanju malim poduzećem. Mali poduzetnici važni su u otvaranju novih radnih mjesta i stvaranju ekonomske dinamike. Razumijevanje osnovnih računovodstvenih i financijskih načela omogućuje im praćenje novčanih tokova, analizu prihoda i rashoda, prepoznavanje financijskih prilika te razvijanje kvalitetnijih poslovnih strategija . Razvijanje spomenutih vještina pomaže poduzetnicima donositi informirane odluke, smanjujući rizik od financijskih poteškoća. Kroz primjenu računovodstvenih i financijskih znanja, mali poduzetnici su u boljoj poziciji kada je riječ o optimizaciji resursa, ostvarivanju poslovnog rasta te komunikaciju s potencijalnim investitorima. Iz toga se dolazi do zaključka da ulaganje u računovodstvenu i financijsku pismenost predstavlja ključnu strategiju za dugoročni uspjeh mikro i malih poduzeća u današnjem dinamičnom poslovnom okruženju.

Ključne riječi: računovodstvo, računovodstvena pismenost, financijska pismenost, poduzetništvo, mikro i mali poduzetnik

SUMMARY

Accounting literacy plays a significant role in successful small business management. Small entrepreneurs are crucial in creating new job opportunities and fostering economic dynamics. Understanding fundamental accounting and financial principles enables them to monitor cash flows, analyze income and expenses, identify financial opportunities, and develop better business strategies. Developing these skills assists entrepreneurs in making informed decisions, reducing the risk of financial challenges. Through the application of accounting and financial knowledge, small entrepreneurs are better positioned when it comes to resource optimization, achieving business growth, and communicating with potential investors. This leads to the conclusion that investing in accounting and financial literacy represents a key strategy for the long-term success of micro and small businesses in today's dynamic business environment.

Key words: accounting, accounting literacy, financial literacy, entrepreneurship, micro and small entrepreneur

POPIS SLIKA

Slika 1 Struktura financijske pismenosti	10
Slika 2 Dvodimenzionalni koncept financijske pismenosti	11

POPIS TABLICA

Tablica 1 Podjela poduzetnika prema njihovoj veličini	7
Tablica 2 Struktura kapitala	17
Tablica 3 Struktura bilance	20
Tablica 4 Postupak utvrđivanja rezultata poslovanja.....	21
Tablica 5: Utjecaj računovodstvenog znanja na slaganje s tvrdnjom	30
Tablica 6: Rezultati rangova Kruskal-Wallis testa	31
Tablica 7: Rezultati Kruskal-Wallis testa.....	31
Tablica 8: Rezultati Spearmanovog testa korelacije.....	32
Tablica 9: Rezultati Spearmanovog testa korelacije.....	34
Tablica 10: Struktura djelatnosti.....	36
Tablica 11: Rezultati regresijske analize.....	38

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Dob ispitanika	24
Graf 2: Spol ispitanika	24
Graf 3: Razina obrazovanja	25
Graf 4: Starost poduzeća	26
Graf 5: Osnovna djelatnost poduzeća	26
Graf 6: Vodi li poslovne knjige osoba unutar poduzeća ili vanjski suradnik	27
Graf 7: Pozicija unutar poduzeća	27
Graf 8: Glavni motiv educiranja.....	37

PRILOG: ANKETNI UPITNIK

U svrhu izrade diplomskog rada na temu „Računovodstvena pismenost mikro i malih poduzetnika u RH“ provodi se istraživanje čiji je sastavni dio i ovaj anketni upitnik.

Unaprijed se zahvaljujem svima koji su odvojili vrijeme i ispunili anketu, te tako doprinjeli izradi ovog diplomskog rada.

OSNOVNA PITANJA

Dob	20-39	40-59	60+
Spol	M	Ž	
Razina obrazovanja	SSS	VŠS	VSS
Starost poduzeća	1-5 god	5-10 god	10+ god
Osnovna djelatnost poduzeća			

+

SPECIFIČNA PITANJA VEZANA UZ TEMU

1. Koja je Vaša pozicija u poduzeću:
 - a. Poduzetnik/vlasnik
 - b. Menadžer
 - c. Računovođa
 - d. Ostalo
2. Tko je zadužen za vođenje poslovnih knjiga poduzeća?
 - a. Osoba unutar poduzeća
 - b. Knjigovodstveni servis
3. Molim Vas ocijenite na skali od 1 do 5 (pri čemu je 1 - u potpunosti se ne slažem, a 5 - u potpunosti se slažem) stupanj suglasnosti sa sljedećim tvrdnjama:
 - „Vlastitno znanje računovodstva omogućuje mi bolje razumijevanje poslovnih procesa unutar poduzeća.“
 - „Razumijevanje računovodstvenih informacija ključno za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka“
 - „Kontinuirano educiranje na temu računovodstva važno je za veću poslovnu uspješnost poduzeća.“
 - „Edukacije na temu računovodstva su vrlo dostupne na područje Republike Hrvatske.“
 - „Redovno se informiram o računovodstvu i promjenama vezanim uz ovo područje.“
4. Pomoću kojih izvora najčešće dolazite do novih informacija na području računovodstva?
 - a. STRUČNI ČASOPISI
 - b. ČLANCI NA INTERNETU
 - c. ONLINE SEMINARI
 - d. SAVJETOVANJE SA STRUČNJACIMA IZ PRAKSE
 - e. INFORMIRAM SE KOD VLASTITOG RAČUNOVOĐE
5. Koji je glavni motiv edukacije na području računovodstva?
 - a. STJECANJE BOLJIH POSLOVNIH VJEŠTINA

- b. POVEĆANJE KONKURENTSKE PREDNOSTI
- c. OSOBNI RAZVOJ

6. Molim Vas ocijenite na skali od 1 do 5 (pri čemu je 1 - u potpunosti se ne slažem, a 5 - u potpunosti se slažem) stupanj suglasnosti sa sljedećim tvrdnjama:
- „Za kvalitetno upravljanje poduzećem potrebno je kontinuirano pratiti promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz računovodstvenu profesiju.“
 - „Često pratim promjene zakonskih regulativa i pravilnika vezanih uz PDV, porez na dobit, porez na dohodak i sl.“
 - „Redovito praćenje promjena u zakonima i propisima poduzeću daje konkurentsku prednost.“
7. Ako je odgovor na prethodno pitanje bio pozitivan, na koji način smatrate da utječe na konkurentsku prednost u vašem poduzeću?
- a. Mogućnost brže prilagodbe tržišnim uvjetima
 - b. Bolja usklađenost sa zakonskim regulativama
 - c. Kvalitetnije upravljanje rizicima
8. Molim Vas ocijenite na skali od 1 do 5 (pri čemu je 1 - u potpunosti se ne slažem, a 5 - u potpunosti se slažem) stupanj suglasnosti sa sljedećim tvrdnjama:
- a. Sam/a pratim likvidnost poduzeća i vodim računa o stanju žiro-računa.
 - b. Sam/a mogu ocijeniti je li i otprilike koliko poduzeće u dobiti već pred kraj godine (bez završnog računa).
 - c. S lakoćom mogu protumačiti bilancu kao i stavke računa dobiti i gubitka.
 - d. Moj računovođa mi daje pravovremeno informacije.
 - e. Moj računovođa mi daje kvalitetne porezne savjete.
 - f. Moj računovođa je iznimno stručan.
 - g. Prije svake ozbiljnije poslovne odluke savjetujem se sa svojim računovodstvom.